

Odborný článek

Problematika vlastnického práva k predmetom umeleckej (kultúrnej) hodnoty

Rudolf Kasinec a Marián Šuška

První z autorů je docentem v oboru teorie práva a dějin státu a práva, který působí jako vedoucí Katedry teorie práva a sociálních věd na Právnické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě. Druhý autor je interním doktorandem na téže katedře. Autoři se věnují vztahu práva a umění, vlastnickému právu k předmětům umělecké hodnoty a zásahům do autorských práv ze strany státních orgánů.

Abstrakt

V příspěvku analyzujeme zejména specifickou předmětů kulturní hodnoty jako věci v občansko-právním pojetí, přičemž se blíže zaměřujeme na problematiku vlastnického práva k těmto objektům. Vlastnické právo bylo podle francouzské Deklarace práv člověka a občana chápáno jako nedotknutelné a posvátné právo. Přímé až sakrální ukotvení vlastnictví mělo základ v nespravedlivém společenském uspořádání dané doby. V současnosti je uchopení pojmu vlastnictví odlišné. Při charakteristice tohoto pojmu je však nutné pamatovat na soubor unikátních předmětů, které tvoří samostatnou skupinu a řídí se zvláštním právním režimem - předměty umělecké hodnoty. Tento článek byl podpořen Agenturou na podporu výzkumu a vývoje na základě smlouvy č. APVV-18-0199.

Abstract

This article is focused on the one of many aspects of cultural objects – that is the problem of property rights and ownership to cultural objects. The property rights themselves were already under the French Declaration of the Rights of Man and of the Citizen construed as being an inviolable and sacred rights, that no one can be deprived of private usage. Accepting and highlighting of the property rights even as sacred was the reason of unjust social system in that era. At present, the meaning of the property rights shifted from very sacred rights of few persons to the rights that belong to every single person and in this form are incorporated in constitutional documents of modern states, in which there is the rule of law (rechtsstaat). When defining and analyzing the property rights, we cannot omit an unique set of objects that form a special group regulated by a special legal regime – the cultural objects.

Úvod

Predmet kultúrnej hodnoty (ďalej aj len „PKH“) je pozitívnym právom definovaný pojem, a to konkrétne v zákone č. 206/2009 Z. z.¹ (ďalej aj len „zákon o múzeách“) ako pôvodný hmotný alebo duchovný doklad, ktorý má schopnosť priamo alebo sprostredkovane vypovedať o vývoji spoločnosti a má trvalý vedecký, historický, kultúrny alebo umelecký význam. Za predmet kultúrnej hodnoty (...) sa považuje aj prírodnina, ktorá má schopnosť vypovedať o vývoji prírody a má trvalý vedecký a historický význam. Ide o značne široko definovanú množinu predmetov o ktorej môžeme tvrdiť, že je (s výnimkou prírodnín, ktoré robia túto množinu ešte obsiahlejšiu) totožná s množinou predmetov kultúrneho dedičstva. Pojem kultúrne dedičstvo je definovaný v čl. 1 uznesenia č. 91/2001 Z. z.^{2, 3} Preto niektorí autori používajú namiesto tohto označenia pojem predmet kultúrneho dedičstva.⁴ Považujeme však za vhodnejšie používanie pojmu predmet kultúrnej hodnoty („PKH“), nakoľko pojem predmet kultúrneho dedičstva nie je pozitívno-právne vymedzený v slovenskej legislatíve. Najmä však uvádzaná definícia kultúrneho dedičstva je príliš „kostrbatá“ s množstvom pojmov ktoré už táto definícia bližšie nevymedzuje a tiež môžeme mať k nej i ďalšie výhrady.⁵

V zásade možno povedať, že PKH sú obdobne definované i v iných právnych dokumentoch⁶ s tým rozdielom, že priamou súčasťou definície PKH je okrem všeobecnej časti i tzv. enumeratívna (vymenovacia) časť, ktorá bližšie špecifikuje kategórie predmetov, a tak spresňuje trochu vágnejšie stanovenú všeobecnú časť. Čiže aby bol objekt predmetom kultúrnej hodnoty, musí spĺňať ako všeobecnú, tak i enumeratívnu časť definície. Istým spôsobom i zákon o múzeách obsahuje takúto „schému“, keď enumeratívnu časť nachádzame ako prílohu č. 2. Treba však podotknúť, že definícia PKH neobsahuje priame prepojenie všeobecnej časti na enumeratívnu časť tak, ako to je zvykom v tejto oblasti, a to napr. pri nadnárodnej legislatíve.⁷ Takto uchopená definícia má preto svoje pozitívne i negatívne, ktoré však už bližšie nebudeme rozoberať, keďže to nie je našim zámerom.

Do množiny pojmu PKH vymedzeného zákonom o múzeách tak z dôvodu širokej definície patria i mnohé pojmy na úseku kultúrneho dedičstva, ktoré sú upravené osobitnými právnymi predpismi. Takýmito pojmami sú napr.: kultúrna pamiatka,⁸ archeologický nález,⁹ archívny dokument,¹⁰ historický knižničný dokument¹¹ a iné.

Pre účely textu si úmyselne zúžime pojem PKH iba na hmotné predmety, nakoľko duchovné (pričom sa domnievame že vhodnejším pojmom by bol termín „nehmotné“) predmety ako napr. literárne a jazykové diela, zvyky, tradície, zemepisné názvy, ... budú mimo záber nášho textu. Preto budeme následne v texte chápať pojem PKH len v tomto zúženom „hmotnom“ rozsahu.

1. Obmedzenia vlastníckeho práva pri predmetoch kultúrnej hodnoty

1.1 Predmety kultúrnej hodnoty in stricto sensu

Predmety kultúrnej hodnoty bližšie upravuje už spomínaný zákon o múzeách a zákon č. 207/2009 Z. z.¹² Vecná pôsobnosť týchto zákonov je však zameraná najmä na tie PKH, ktoré nie sú chránené a evidované podľa osobitných právnych predpisov (napr. kultúrna pamiatka, archeologický nález a pod.).¹³ Teda na rozdiel od toho, ako sme definovali PKH na začiatku tohto textu, budeme teraz chápať množinu PKH ako množinu tých hmotných predmetov, ktoré spĺňajú definíciu PKH, ale zároveň nie sú osobitne upravené a chránené osobitnými predpismi pre oblasť kultúrneho dedičstva.

Takúto množinu predmetov tak budeme v texte označovať ako PKH in stricto sensu (ďalej v texte budeme chápať pod skratkou „PKH“ len PKH in stricto sensu).

1.2 Predmety kultúrnej hodnoty ako zbierkové predmety

Zákon o múzeách bližšie upravuje podmienky vlastníctva PKH pri subjektoch múzeí a galérií.¹⁴ V prípade PKH nadobúdaných do zbierkových fondov¹⁶ týchto subjektov bude platiť v určitých situáciách osobitný právny režim, a preto takéto predmety predstavujú osobitnú podkategóriu PKH, pričom zákon o múzeách ich označuje ako tzv. zbierkové predmety. Zákon o múzeách tento pojem definuje v § 2 ods. 2, podľa ktorého zbierkový predmet je predmet kultúrnej hodnoty, ktorý je odborne spravovaný vykonávaním základných odborných činností. Zbierkový predmet a poznatky získané jeho odborným spravovaním a vedeckým skúmaním sú súčasťou vedomostného systému múzea alebo galérie. Zbierkovým predmetom môže byť aj objekt v múzeu v prírode, ktorý vznikol jeho prenesením alebo rekonštrukciou pôvodného objektu.

V § 9 zákona o múzeách sú upravené podmienky nadobúdania zbierkových predmetov do vlastníctva (ergo do zbierkového fondu) múzeí a galérií, pričom zákon na tomto mieste kreuje i viaceré obmedzenia týkajúce sa nadobúdania vlastníckeho práva k zbierkovým predmetom. V prvom rade je príslušný subjekt povinný nadobúdať predovšetkým zbierkové predmety takého charakteru, ktoré sú v súlade s jeho zameraním a špecializáciou.¹⁷ Sankciou za neplnenie tejto povinnosti môže byť až zrušenie daného subjektu (pričom však môžeme predpokladať že by muselo ísť o neplnenie tejto povinnosti vo väčšom rozsahu, čo však už bude na posúdení príslušného odborného dohľadu a kontroly).¹⁸

Zároveň môžu subjekty nadobúdať zbierkové predmety do zbierkového fondu len určitým spôsobom, ktorý je v zákone taxatívne vymedzený, a to: kúpou, darom, vlastným výskumom, prevodom správy, zámenou s iným múzeom alebo galériou.¹⁹ Ide však (asi zámerne) o vágne definované pojmy (čo znamená „kúpou“? Zákon tu explicitne nehovorí o prevode vlastníckeho práva kúpnu zmluvou, preto sa autor domnieva, že pod týmto pojmom môžeme chápať i napr. príklep licitátora na dražbe) a taktiež nemožno pozabudnúť ani na spôsoby nadobudnutia predmetov do vlastníctva na základe iných právnych predpisov (napr. vydržaním predmetu v zmysle príslušných ustanovení (§ 134) OZ).

K tomu, aby sa zbierkový predmet stal súčasťou zbierkového fondu (a teda vlastníctvom) daného subjektu nám nepostačuje len nadobúdaci právny titul a modus, ktoré by nám za iných okolností zabezpečili nadobudnutie vlastníckeho práva k veci, ale pristupuje k tomu i ďalšia obligatórna podmienka. Touto podmienkou je kladné rozhodnutie štatutárneho orgánu subjektu, resp. inej osoby písomne poverenej týmto orgánom o nadobudnutí príslušného zbierkového predmetu, a to po predošlom posúdení komisiou na tvorbu zbierok.²⁰ Po nadobudnutí takéhoto predmetu zákon kreuje povinnosť subjektu zapísať tento predmet do odbornej evidencie zbierkového fondu subjektu.²¹ Aby nenastali určité nedorozumenia, treba zdôrazniť, že zbierkovými predmetmi môže byť i napr. kultúrna pamiatka²² alebo archeologický nález²³ – tieto objekty však stoja teraz mimo nášho záujmu.

Osobitné reštrikcie pri zbierkových predmetoch sa týkajú ius disponendi vlastníckeho práva, a to konkrétne možnosti vyviezť a doviezť tieto predmety z/na územie iného štátu.²⁴ Tejto problematike je v zákone venovaná i náležitá starostlivosť, keď sa s ňou stretávame na viacerých miestach v zákone, pričom osobitne je jej vyčlenený § 17 zákona – Vývoz a dovoz zbierkového predmetu. Zákon o múzeách rozdeľuje vývoz zbierkového predmetu podľa časového rozsahu na a) trvalý a b) dočasný.

Ad a) V prípade trvalého vývozu zbierkového predmetu – ten je možný iba (*nota bene*) v prípade zámeny za iný zbierkový predmet obdobného charakteru a ide o pomerne zložité správne konanie (pričom „posledné slovo“ má v tomto procese Ministerstvo kultúry SR). Z toho nám teda vyplýva, že *ius disponendi* vlastníckeho práva k zbierkovému predmetu je v tomto ohľade limitované na úplné minimum (keďže trvalý vývoz zbierkového predmetu bez zámeny s obdobným predmetom nie je možný a ak aj možný je v prípade zámeny, tak musí tomu predchádzať splnenie uvedených podmienok). Dodržiavanie týchto záväzkov je podporené i hrozbou prípadnej sankcie (v prípade neoprávneného trvalého vývozu²⁵ hrozí najvyššia správna sankcia uvedená v zákone o múzeách – pokuta v hodnote až do výšky 100 000 eur²⁶ a je možné i iniciovanie trestnoprávneho konania).

Ad b) V prípade dočasného vývozu zbierkového predmetu je právna úprava o čosi menej prísnejšia, no napriek tomu zákon formuluje viaceré reštrikcie. Zbierkový predmet je možné dočasne vyviezť (opäť tomu predchádza príslušné správne konanie), avšak len na účel určený zákonom²⁷ a na dobu maximálne 2 rokov.²⁸ Zaujímavým aspektom tohto dočasného vývozu je, že zákon presne normuje o aký typ zmluvy má ísť, vrátane uvedenia niektorých jej obligatórnych náležitostí. V prípade dočasného vývozu je príslušný subjekt povinný uzatvoriť s druhou zmluvnou stranou zmluvu o výpožičke alebo zmluvu o nájme, pričom zákon explicitne odkazuje na občiansko-právne ustanovenia týchto zmlúv.²⁹ Povinnou súčasťou takejto zmluvy musia byť ustanovenia o zabezpečení ochrany, bezpečnosti a starostlivosti o tieto predmety, ako aj ustanovenia o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri preprave a prezentácii predmetu. Zákon už bližšie (až na jednu výnimku, viď ďalej text) nerozvádza detailnejšie akým spôsobom sa majú tieto záväzky naplniť, ale ponecháva to na zmluvné strany. Spomínanou výnimkou je čiastočné precizovanie ustanovení zmluvy o zodpovednosti za škodu v prípade vzniku škody, keď zákon explicitne zakotvuje, že daná zmluva musí obsahovať zmluvnú povinnosť druhej zmluvnej strany nahradiť múzeu alebo galérii všetky škody vzniknuté od prevzatia zbierkového predmetu druhou zmluvnou stranou do vrátenia zbierkového predmetu múzeu alebo galérii.³⁰

V prípade dovozu zbierkového predmetu do SR sú stanovené taktiež určité reštrikcie. Zákon uvádza, že na územie SR nemožno doviesť zbierkový predmet, ktorý je chránený podľa právneho poriadku iného štátu³¹ – i keď sa to možno na prvý pohľad nezdá, ide o významnú podmienku normovanú predpismi medzinárodného práva verejného³² – táto podmienka vyjadruje, že príslušný štát, z ktorého sa predmet exportuje (protiprávne) musí v prvom rade v svojom právnom poriadku zakotvovať, že ide o dôležitý predmet z hľadiska kultúrnej hodnoty, inak by³³ sa daná vec posudzovala ako bežná vec v občiansko-právnom zmysle. Po splnení tejto podmienky zákon následne stanovuje, kedy i napriek splneniu tejto podmienky nemožno doviesť takýto predmet (napr. ak je zrejmé, že ide o odcudzený predmet).

Z hľadiska zbierkového predmetu (a teda PKH) si všimnime aj ďalšie diferenciácie, ktoré odlišujú tento predmet od „bežnej“ veci v občiansko-právnom zmysle. Predovšetkým, zbierkový predmet nemožno zatažiť vecnými právami k cudzej veci (*iura in re aliena*), napr. záložným právom. Taktiež zbierkový predmet je vyňatý spod exekúcie³⁴ a tiež i konkurzu³⁵.

V prípade, že sa múzeum alebo galéria ide zrušiť, musí príslušný zriaďovateľ alebo zakladateľ tohto subjektu³⁶ ponúknuť zbierkové predmety v zákone určenom časovom predstihu inému múzeu alebo galérii s obdobnou špecializáciou a zameraním.³⁷

Diskutovaným obmedzením je i zákaz nadobúdať PKH ako zbierkové predmety do múzeí a galérií, ak ide o predmety získané z trestnej činnosti, najmä čo sa týka archeologických nálezov získaných

z nepovolených výskumov a výkopov. Ustanovenie predstavuje logický krok k tomu, aby nedochádzalo k získavaniu prospechu (koristení) z trestného činu inej osoby³⁸, nakoľko hodnota takýchto predmetov môže značne vysoká³⁹ a, čo je dôležitejšie, takýmto spôsobom dochádza k nenávratnému poškodeniu až k zničeniu PKH, nálezových situácií a historických/archeologických lokalít.⁴⁰

1.3 Predmety kultúrnej hodnoty ktoré nie sú zbierkovými predmetmi

Okrem PKH ktoré sú uchovávané v múzeu alebo v galérii (ako zbierkové predmety) existujú i PKH, ktoré sú vlastnené osobami odlišnými od týchto „zbierkotvorných“ subjektov, t. j. akýmkoľvek inými právnickými a fyzickými osobami. Takéto PKH sa spravujú značne odlišnejším právnym režimom než by sa na prvý pohľad mohlo zdať,⁴¹ a tento právny režim si teraz bližšie priblížime. Ešte pred detailnejšou analýzou si označíme také PKH ktoré nie sú zároveň zbierkové predmety ako nPKH (teda nezbielkové predmety kultúrnej hodnoty), hoci zákon o múzeách a ani ďalšie právne predpisy neformulujú osobitný termín pre túto kategóriu PKH, no uvádzame ho preto, aby nedošlo k neželaným zámenám v pojmoch.

Jedným z významných znakov odlišujúcich nPKH od zbierkových predmetov je povinnosť zápisu predmetu do príslušnej evidencie. Táto povinnosť závisí od charakteru vlastníka či dokonca čo i len držiteľa príslušného nPKH. V prípade že ide o tzv. predajcu,⁴² tento má povinnosť zapísať nPKH do evidencie predmetov kultúrnej hodnoty, a to i v prípade, ak je PKH čo i len v jeho držbe. Túto evidenciu vedie samotný predajca, a to na účel identifikácie PKH a na zabránenie pohybu s PKH, ktoré boli nelegálne vyvezené zo štátu pôvodu, z tretieho štátu alebo pochádzajú z trestnej činnosti. Touto povinnosťou SR naplňa záväzky jej vyplývajúce z medzinárodných zmlúv.^{43, 44} V prípade prevodu nPKH má predajca povinnosť písomne informovať príslušného nadobúdateľa nPKH o povinnostiach vyplývajúcich z právnych predpisov, ktoré sa vzťahujú na vývoz daného predmetu z územia SR.⁴⁵

Iná situácia nastáva, pokiaľ vlastníkom nPKH je osoba odlišná od predajcu.⁴⁶ V takomto prípade je už iba na zvážení vlastníka predmetu, či daný nPKH zapíše do tzv. evidencie predmetov kultúrnej hodnoty (ďalej aj len „evidencia“) vedenú Ministerstvom kultúry SR (ďalej aj len „MK SR“).⁴⁷ V prípade zápisu predmetu do evidencie sa významným spôsobom mení právny režim nPKH. Medzi tieto zmeny patrí napr. oprávnenie vlastníka nPKH uložiť tento predmet v príslušnom múzeu alebo galérii,⁴⁸ pričom pre toto prevzatie predmetu zákon o múzeách stanovuje obligatórne typ zmluvy o úschove podľa OZ.⁴⁹ Pokiaľ sa pri zápise nPKH do evidencie preukáže jeho vysoká hodnota⁵⁰ MK SR môže ex offio začať proces vyhlásenia daného predmetu za národnú kultúrnu pamiatku. V rámci kreovaných povinností je vlastník evidovaného nPKH pred predajom predmetu povinný poskytnúť príslušnému múzeu alebo galérii – čím takto vzniká na tomto evidovanom nPKH určitý typ zákonného predkupného práva. Podľa ustanovení § 16 ods. 8 zákona o múzeách, ak dôjde k zmene vlastníctva nPKH, tak povinnosti (vrátane uvedeného predkupného práva) zostávajú zachované. Takto konštruované ustanovenie tak umožňuje napr. v prípade dedenia zachovanie predkupného práva múzea alebo galérie. Z ďalších povinností vlastníka evidovaného nPKH by sme mohli ešte spomenúť povinnosť oznámiť MK SR odcudzenie tohto predmetu, a to v časovom rozsahu do 30 dní odo dňa, kedy sa o odcudzení vlastníka dozvedel (ergo podmienka je viazaná na subjektívnu vedomosť vlastníka o odcudzení). Rovnaká notifikačná povinnosť platí pre vlastníka i v prípade navrátenia tohto odcudzeného predmetu.

Vývoz a dovoz nPKH je upravený samostatným zákonom, a to už spomenutým zákonom č. 207/2009

Z. z. Zákon opäť rozlišuje, či ide o a) trvalý alebo b) dočasný vývoz.

Ad a) V prípade trvalého vývozu nPKH už podmienky na jeho vývoz nie sú tak striktné limitované ako v prípade zbierkového predmetu, avšak zákon stále normuje viaceré reštrikcie obmedzujúce ius disponendi vlastníka. Pri trvalom vývoze nPKH zákon diferencuje, či ide o predmet ktorý patrí do niektorej z kategórií uvedených v prílohe č. 1 zákona alebo nie. Pokiaľ je tento predmet súčasťou niektorej z uvedených kategórií, v takom prípade možno daný nPKH vyviezť len po udelení povolenia ktoré vydáva MK SR, a to po predchádzajúcom správnom konaní, do ktorého sú zapojené viaceré subjekty so špecializáciou v tejto oblasti.⁵¹ Zákon zároveň taxatívne vymedzuje, kedy bude takáto žiadosť zamietnutá – ide o prípady, kedy sa zistí, že daný nPKH napr. spĺňa podmienky na vyhlásenie ho za národnú kultúrnu pamiatku.⁵²

Ad b) V prípade dočasného vývozu nPKH sú podmienky v komparácii s vývozom zbierkového predmetu stanovené obdobne, taktiež je napr. zachované i maximálna 2 ročná doba vývozu od momentu vydania povolenia.⁵³

Obdobným spôsobom ako pri zbierkových predmetoch sú i tu kreované ustanovenia o dovoze nPKH na územie SR.⁵⁴

V prípade vývozu i dovozu predmetu – či už zbierkového predmetu alebo nPKH však treba mať stále na mysli, že sme súčasťou Európskej únie ktorá v záujme zachovania jednotného trhu vrátane jeho kvalít (jednotná kontrola na vonkajších hraniciach Európskej únie, rovnaký colný režim a pod.) reguluje vývoz i dovoz PKH prostredníctvom viacerých právnych predpisov.⁵⁵

Záver

Primárnym cieľom tohto príspevku bolo bližšie analyzovať pojem hmotného predmetu kultúrnej hodnoty (ďalej aj len „PKH“) z hľadiska obmedzenia vecných práv, a to najmä vlastníckeho práva. Pojem predmet kultúrnej hodnoty zahŕňa veľké množstvo objektov, ktorých základnou a obligatórnou vlastnosťou je to, že v sebe zahŕňajú určitý aspekt kultúry, odkaz na určitú ľudskú spoločnosť a stupeň jej vývoja (s výnimkou prírodnín, ktoré miesto civilizácie odkazujú na určitý vývojový stupeň či históriu prírody). Môžeme tak konštatovať, že tieto predmety majú teda určitú kultúrnu hodnotu. Definícia predmetu kultúrnej hodnoty je však značne extenzívna a zahŕňa v sebe viaceré podmnožiny (napr. kultúrne pamiatky, archeologické nálezy, historické knižničné dokumenty), ktoré sú upravené osobitnými predpismi. Preto sme sa rozhodli zúžiť obsah pojmu predmet kultúrnej hodnoty iba na tie hmotné predmety, ktoré nie sú partikulárne upravené osobitnými právnymi predpismi.

Pred analýzou vlastníckeho práva sme pri predmetoch kultúrnej hodnoty in stricto sensu poukázali na to, že sa tieto predmety ešte ďalej delia na 2 podskupiny, a to zbierkové predmety a nezbierkové predmety kultúrnej hodnoty (uvádzané aj pod skratkou nPKH. Názov bol vytvorený autormi tohto textu, nakoľko zákony neuvádzali osobitnú terminológiu a najmä aby bola táto skupina odlišená od iných PKH). Pri oboch týchto podskupinách sme zistili významné obmedzenia týkajúce sa vlastníckeho práva, a to i medzi sebou, čo však bolo dané povahou daného predmetu.

Výrazné obmedzenia pri právnej dispozícií s predmetmi kultúrnej hodnoty nastávajú už pri nadobudnutí takéhoto predmetu (napr. pri zbierkových predmetoch mohli tieto predmety nadobudnúť iba určité subjekty s príslušnou špecializáciou, a to iba uvedeným spôsobom nadobudnutia. Pri

nPKH zas napr. existuje v určitých prípadoch povinnosť zapísať predmet do príslušnej evidencie – pri subjekte predajcov dokonca i v situácii, ak sú čo i len držiteľia týchto predmetov. Okrem toho právne predpisy kreujú i zákonné predkupné právo na takéto predmety, atď.). Ďalšie výrazné obmedzenia sa týkajú možnosti vyviezť a doviesť predmet kultúrnej hodnoty – a to ako natrvalo, tak i dočasne. V určitých prípadoch je takáto možnosť ius disponendi limitovaná na úplné minimum (pri trvalom vývoze zbierkového predmetu), inokedy síce menej reštriktívne, no stále s mnohými podmienkami (dočasný vývoz iba na 2 roky, iba na cieľ uvedený vo vývoznnej licenci a pod.). Okrem toho nájdeme i ďalšie odlišnosti od „bežných“ vecí v občiansko-právnom zmysle (napr. zbierkové predmety nemožno zafažiť, nemôžu byť predmetom exekúcie ani konkurzu, atď.).

Z uvedeného tak môžeme súdiť, že predmety kultúrnej hodnoty predstavujú osobitnú kategóriu vecí v občiansko-právnom ponímaní s mnohými reštrikciami, a tak môžeme hovoriť, že ide o veci, pri ktorých je splnená podmienka čiastočného obmedzenia nakladania s vecou, teda že ide o čiastočné veci/res extra commercium.

Zaujal Vás tento článok?

Tímto to končiť nemusí. Článok nájdete ve webové podobe na:

<https://www.iurium.cz/2020/12/22/vlastnicke-pravo-umelecke-predmety/>

Zapojte se do diskuze. Jakýkoli názor, kritika, nápad či podnět je zde vítán.

Seznam poznámek pod čarou

1 Zákon č. 206/2009 Z. z., o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb., o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

2 Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 91/2001 Z. z., k Deklarácii Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva z 28. februára 2001.

3 Kultúrne dedičstvo je nenahraditeľným bohatstvom štátu a jeho občanov, je dokladom vývoja spoločnosti, filozofie, náboženstva, vedy, techniky, umenia, dokumentom vzdelanostnej a kultúrnej úrovne slovenského národa, iných národov, národnostných menšín, etnických skupín a jednotlivcov, ktorí žijú alebo v minulosti žili na území Slovenska.

4 Viď napr. Michalík, T. Krádeže predmetov kultúrneho dedičstva ako strata časti identity pohľadom právnika. *Múzeum*, 2013, roč. LIX, č. 1, s. 8-10.

5 Vymedzenie výhrad by však už bolo na osobitný článok a preto sa už ďalej tomuto bližšie nevenujeme, nakoľko zámer nášho príspevku je odlišný.

6 Príklady takýchto právnych predpisov viď ďalej text.

7 Viď napr. čl. 1 dohovoru o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov (Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 15/1980 Zb.).

8 Pojem definovaný zákonom č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu.

9 Tamtiež.

10 Definovaný zákonom č. 395/2002 Z. z., o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov.

11 Definovaný zákonom č. 126/2015 Z. z., o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z., o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb., o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z.

12 Zákon č. 207/2009 Z. z., o podmienkach vývozu a dovozu predmetu kultúrnej hodnoty a o doplnení zákona č. 652/2004 Z. z., o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

13 Explicitne to uvádza § 1 písm. b zákona o múzeách: tento zákon upravuje „ochranu predmetov kultúrnej hodnoty, ktoré sú evidované podľa tohto zákona a nie sú chránené a evidované podľa osobitných predpisov pre oblasť ochrany kultúrneho dedičstva.“

14 Tieto subjekty – múzeá a galérie zákon o múzeách definuje a zároveň vymedzuje ich práva a povinnosti.

15 Ďalej aj len „subjekt“, alebo „subjekty“.

- 16** Čo je zbierkový fond zákon o múzeách definuje v § 2 – Základné pojmy.
- 17** Viď § 9 ods. 1 zákona o múzeách.
- 18** Viď bližšie § 5 ods. 8 a tiež § 18 zákona o múzeách.
- 19** Konkrétne definované v § 9 ods. 6.
- 20** Viď § 9 ods. 3 až 5 zákona o múzeách.
- 21** Viď § 10 zákona o múzeách.
- 22** Viď § 9 ods. 10 zákona o múzeách.
- 23** Viď § 9 ods. 11 zákona o múzeách.
- 24** Treba dodať že obdobne je upravený i vývoz a dovoz predmetu v rámci štátu, i keď samozrejme, z povahy veci sú stanovené požiadavky menej prísnejšie – viď § 12 zákona o múzeách.
- 25** Čo sa chápe pod “neoprávneným trvalým vývozom” uvádzajú príslušné skutkové podstaty sankcií, viď ďalej v texte.
- 26** Viď § 20 ods. 1 písm. d) zákona o múzeách.
- 27** T. j. na prezentačný, vedecko-výskumný, reštaurátorský alebo konzervátorský účel – viď § 17 ods. 5.
- 28** Výnimku z maximálne 2-ročnej doby predstavujú zastupiteľské úrady SR v zahraničí, avšak ostatné podmienky pre vývoz predmetu zostávajú v platnosti i pre tieto subjekty.
- 29** Pri zmluve o výpožičke na § 659 – 662 OZ, pri zmluve o nájme § 663 – 723 OZ.
- 30** Viď § 17 ods. 6 a nasl. zákona o múzeách, taktiež i § 13 výnosu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky z 10. augusta 2015č. MK-2544/2015-110/11648 o podrobnostiach vykonávania základných odborných činností v múzeách a v galériách a o evidencii predmetov kultúrnej hodnoty.
- 31** Viď § 17 ods. 12 zákona o múzeách.
- 32** Viď bližšie napr. Dohovor o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov.
- 33** S vysokou pravdepodobnosťou, avšak by záviselo i od ďalších (nielen) právnych skutočností.
- 34** Viď § 114 zákona č. 233/1995 Z. z., exekučný poriadok, v kombinácii s § 10 ods. 7 zákona o múzeách.
- 35** Viď § 72 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. v kombinácii s § 10 ods. 7 zákona o múzeách.
- 36** Zákon rozlišuje medzi zriaďovateľom zakladateľom múzea/galérie, viď bližšie § 3 zákona o múzeách.
- 37** Viď § 4 zákona o múzeách.
- 38** Ide o osobitnú skupinu trestných činov proti majetku vymedzených v § 231 – 234 trestného

zákona (zákon č. 300/2005 Z. z.).

39 Viď bod č. 1 a nasl. preambuly nariadenia správu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/880 zo 17. apríla 2019 o vstupe a dovoze tovaru kultúrnej hodnoty.

40 Problematika amatérskych archeologických hľadačov či tzv. detektoristov a otázka povolenia takéhoto konania je široko diskutovaná i na medzinárodnej scéne.

41 A to nielen v oblasti vlastníckeho práva.

42 Predajca je právne definovaný v § 7 zákona č. 207/2009 Z. z. ako osoba, ktorej predmetom podnikania alebo činnosti je obchodovanie s predmetom kultúrnej hodnoty. V praxi sa títo predajcovia označujú rôzne, pričom tiež závisí od charakteru takejto obchodnej činnosti. Ide o obchodníkov/dílerov s umením, starožitníctva, aukčné siene a pod.

43 Konkrétne v tomto prípade ide o čl. 10 písm. a) dohovoru o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 15/1980 Zb.).

44 Viď § 7 zákona č. 207/2009 Z. z.

45 Tamtiež.

46 Pričom môže ísť ako o fyzickú osobu, tak i o právnickú osobu.

47 Viď § 6 písm. f) zákona o múzeách.

48 Za podmienky existujúcich priestorových a odborných kapacít – viď § 16 zákona o múzeách.

49 Zákon o múzeách explicitne odkazuje na § 747 – 753 OZ.

50 Ktorú zákon o múzeách bližšie konkretizuje, že má ísť o vedeckú, historickú, kultúrnu či umeleckú hodnotu.

51 Pre bližšie informácie viď § 2 zákona č. 206/2009 Z. z., najmä ods. 4 a 5.

52 § 2 ods. 10 zákona č. 207/2009 Z. z.

53 Viď § 2, určujúcim odsekom pre dočasný vývoz je odsek 15.

54 Viď § 5 zákona č. 207/2009 Z. z. a tiež § 16 zákona o múzeách, resp. predchádzajúci text.

55 Napr. nariadenie Rady (ES) č. 116/2009 z 18. decembra 2008 o vývoze tovaru kultúrneho charakteru (kodifikované znenie) alebo nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/880 zo 17. apríla 2019 o vstupe a dovoze tovaru kultúrnej hodnoty.